

ders had moeten worden verricht'. Frederiks (Binnenlandse Zaken) sprak zich tegen de door Rauter gevraagde medewerking uit, Spitzen (Waterstaat) noemde 'de kwestie van de marechaussee' 'geen schotel voor deze dis' – en Hirschfeld zweeg.¹

Er restte Rauter niets anders dan met behulp van secretaris-generaal Schrieke kader en leden van het korps marechaussee onder druk te zetten. Op 10 juli verscheen in de pers het bericht dat zeshonderd man van de marechaussee 'binnenkort onder eigen officieren' naar Rusland zouden vertrekken. Dat was als aanmoediging bedoeld. Op ten Noort ging persoonlijk met alle kaderleden spreken en hij en een tweede 'foute' marechaussee-officier traden als inleiders op in een dertigtal vergaderingen van onderofficieren en manschappen die dezen verplicht moesten bijwonen. Kwamen er niet voldoende vrijwilligers, dan zou, zo werd daar gedreigd, de dienst achter het oostelijk front verplicht gesteld worden – een mededeling die voor een aantal leden van het korps voldoende was om meteen ontslag te nemen. Achteraf bleek dat overbodig te zijn want ondanks het feit dat Boellaard het vertrek naar het oosten aanpreef en Croiset van Uchelen zich op de vlakte hield, kregen op ten Noort en zijn metgezel nagenoeg geen voet aan de grond: met inbegrip van hen beiden kwamen er slechts ca. vijftig vrijwilligers uit de groep van meer dan vijfduizend onderofficieren en manschappen. 'Es gibt hier', zo schreef op ten Noort in een memorandum waarin hij Himmler over zijn actie inlichtte, 'ein grenzenloser Optimismus hinsichtlich der niederländischen Zukunft, gegründet auf die Überzeugung von nahezu jedem, dass England trotzdem gewinnt.'²

*

Met betrekking tot de Nederlandse Arbeidsdienst vond de lezer al een merkwaardig feit vermeld: dat een afdeling van deze dienst een deel van de erehaag vormde bij de demonstratie op het Amsterdamse IJscubterrein waar Seyss-Inquart sprak. Die demonstratie vond plaats op 27 juni. Vier dagen eerder, op 23 juni, had de waarnemend commandant van de Arbeidsdienst, Breunese, een circulaire doen uitgaan waarin hij het gehele kader meedeelde had dat propagandisten voor dienstneming bij de *Waffen-SS* desgevraagd

¹ Csg: Notulen, 4 juli 1941. ² L. P. D. op ten Noort: Memorandum voor Himmler (24 juli 1941), p. 2 (Doc I-1242, a-1).